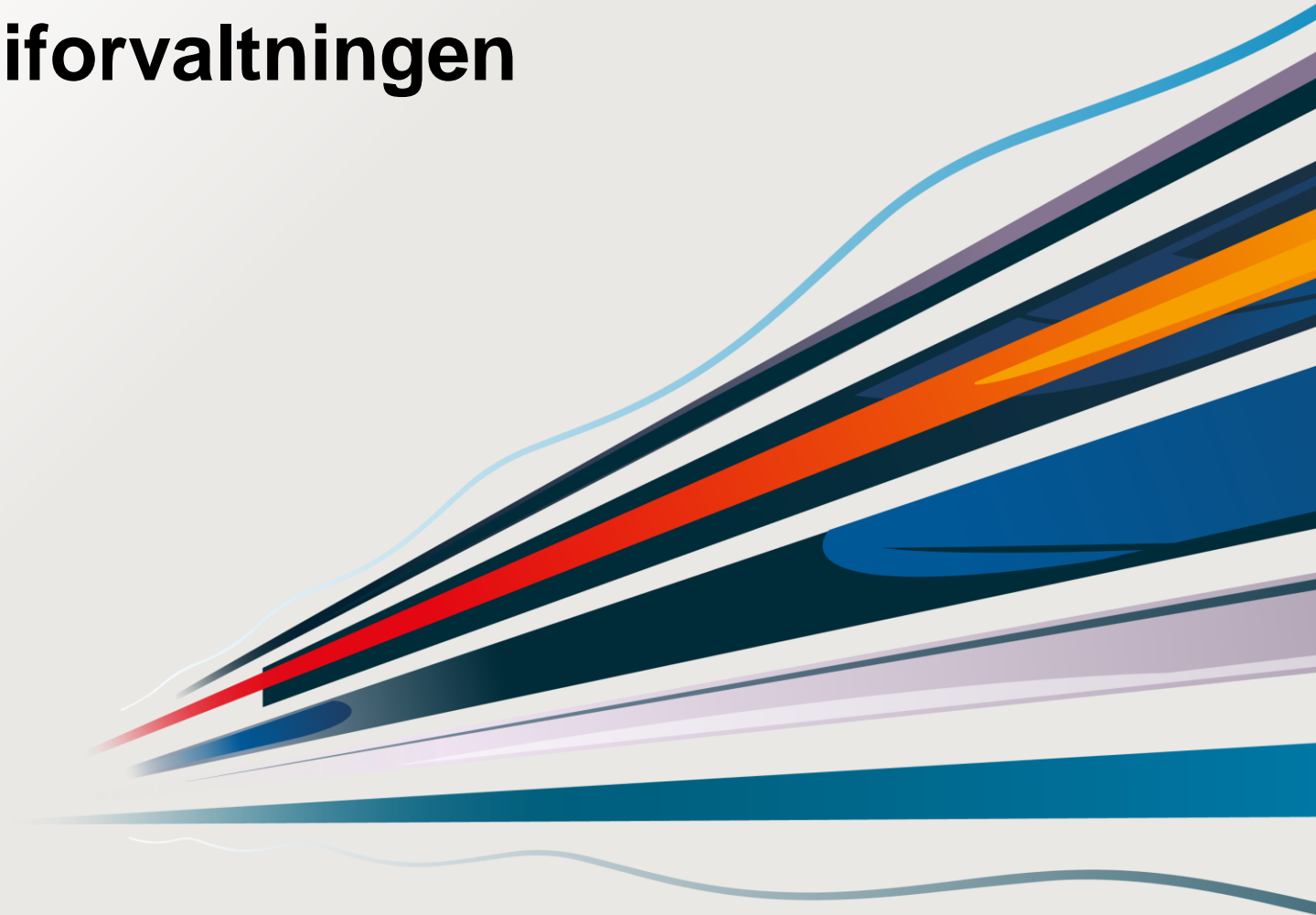

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Ny kommunelov med forskrifter – nye krav til økonomiforvaltningen

Even Vaboen, KMD

Formål og virkemidler

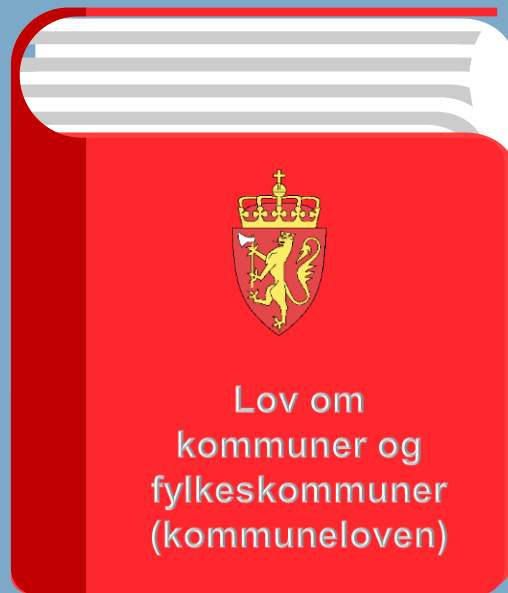
Trygge grunnlaget for velferden
Ivareta et økonomisk handlingsrom

*Budsjettstyring, balansekrav, skillet drift/investering,
begrensninger på lån og garantier, finansreglement, ROBEK
mv.*

Mer langsiktighet og tidligere grep

Oppsummering

Økonomireglene blir i stor grad videreført

En rekke viktige endringer i loven

- Flere krav for en mer langsiktig forvaltning og tidlige grep
- Noen få endringer åpner opp handlingsrommet

Flere viktige endringer i forskriftene

- Budsjett- og regnskap, garantier, selvkost, regnskapsrapporteringen

Ikrafttredelse

Økonomibestemmelsene trer i kraft 1.1.2020

Fra og med budsjett- og regnskapsåret 2020

- Økonomiplanen og årsbudsjettet for 2020 etter nye regler

Dagens regler gjelder ut regnskapsåret 2019

- Årsregnskapet og årsberetningen for 2019 etter dagens regler

Forskriftene (tentativt)

Budsjett- og regnskapsforskriften før sommeren

Øvrige forskrifter kommer til høsten

Garantier, finans, selvkost, KOSTRA og KOR

Finansielle måltall – lokale handlingsregler

Langsiktig økonomiforvaltning

Hva bør **driftsresultat**, **gjeldsgrad**, **dispfond** være, for at det økonomiske handlingsrommet skal sikres over tid?

Måttallene er ikke bindende for årsbudsjettet

KS har modeller som kan brukes som støtteverktøy

Økonomiplanens og årsbudsjettets innhold

Kravene til økonomiplanens og årsbudsjettets innhold er i hovedsak videreført og harmonisert

- Balanse, realisme, fullstendighet og oversiktlig
- Driftsdel og investeringsdel
- Vise kommunestyrets prioriteringer, bevilgninger, mål og premisser
- Vise utviklingen i kommunens økonomi

Nå også krav om å vise utviklingen i gjeld og andre langsiktige forpliktelser

Obligatoriske oversikter reguleres i forskrift

Oppfølging av merforbruk

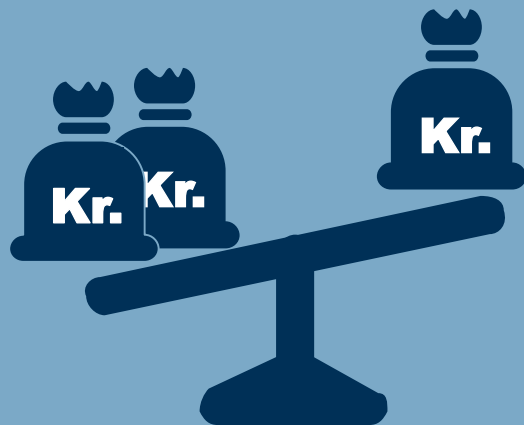

Budsjettjusteringer underveis i året

Hvis regnskapet **avlegges** med merforbruk, skal kommunedirektøren foreslå endringer i **årets** budsjett
(må behandles av kommunestyret innen 30. juni)

Hvis regnskapet **vedtas** med merforbruk, skal kommunestyret også angi hvordan merforbruket skal dekkes inn *(beløp og tidsplan)*

Merforbruk – pliktig bruk av fond

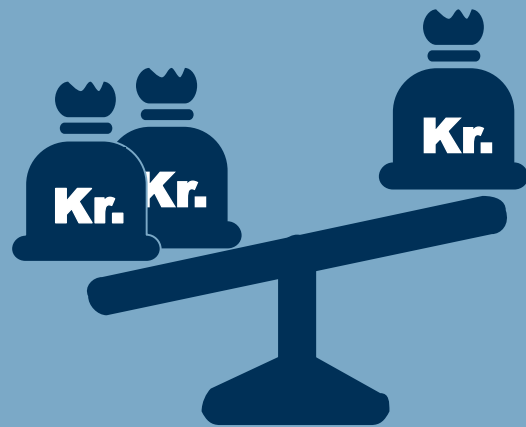
Ny årsavslutning – ny bunnlinje

Midler på disposisjonsfond skal brukes til å dekke inn merforbruk det året merforbruket oppsto

Inndekning kan ikke lenger utsettes hvis kommunen har midler på disposisjonsfond

Størrelsen på merforbruk som fremføres til inndekning i senere år, er redusert

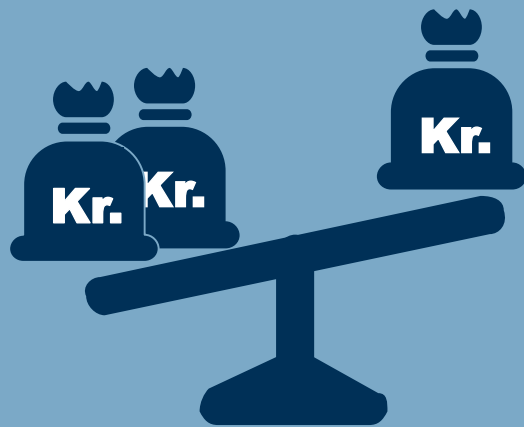
Merforbruk – eksempel

Forslag til ny budsjett- og regnskapsforskrift kapittel 4

- Regnskapet for 2020 viser et merforbruk på 5 mill. kr, samtidig som det er 4 mill. kr på disposisjonsfondet
- I dag kan hele merforbruket på 5 mill. fremføres uten at fondet røres
- Åpner for eksempel for at hele disposisjonsfondet finansierer tiltak i 2021, mens inndekningen på 5 mill. først tas i 2022 eller senere
- Nye regler krever at disposisjonsfondet må brukes i 2020 til å redusere merforbruket fra 5 mill. til 1 mill.
- Kun rest merforbruk på 1 mill. fremføres til inndekning i 2021 eller senere

Budsjett- og regnskapsregler

- Budsjett- og regnskapssystemet er videreført
- Ny forskrift med flere endringer
 - Nye/justerte oppstillingsplaner
 - Faste noteopplysninger
 - Ny årsavslutning
- Konsolidert årsregnskap
 - Konsolideringsplikt og omarbeidingsplikt
- Ny frist for regnskapsavleggelse: 22. februar

Konsolidert årsregnskap – utvidet regnskapsplikt

Kommunen (rettssubjektet) som én økonomisk enhet

- Kommunekassen
- Kommunale foretak
- Interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap som ikke er eget rettssubjekt
- Lånefond
- Samarbeid og selskaper som er egne rettssubjekt inngår **ikke**

- Regnskapet skal revideres
- Rapporteres til KOSTRA

KOSTRA-rapporteringen i endring

FRA

Regnskapet til
kommunekassen

Regnskapet til
kommunale foretak

Regnskapet til lånefond

Regnskapet til § 27-samarbeid

Regnskapet til
IKS

KOSTRAkonserntall

TIL

Kommunens
konsoliderte
regnskap

Regnskapet til
interkommunale politiske råd som er eget rettssubjekt

Regnskapet til
kommunale oppgavefellesskap som er eget rettssubjekt

Regnskapet til
IKS

Nye krav til årsberetningens innhold

Ivaretas den økonomiske handleevnen over tid?
(vurdere økonomisk utvikling i lys av kommunens finansielle måltall)

Hva er årsaken til vesentlige **beløpsmessige** budsjettavvik?

Er det vesentlige avvik fra **premissene** for bevilgningene?
(er pengene brukt til annet enn kommunestyret hadde forutsatt?)

Finans- og gjeldsforvaltning

Gjeldende kommunelov		Ny kommunelov	
Lov	<ul style="list-style-type: none">• Vesentlig finansiell risiko, dekke betalingsforpliktelser og tilfredsstillende avkastning• Krav til finansreglement	<ul style="list-style-type: none">• Vesentlig finansiell risiko, dekke betalingsforpliktelser og avkastningsmål• Krav til finansreglement• Plikt til å lukke avvik og eventuelt endre reglementet (tiltaksplikt)	
Forskrift	<ul style="list-style-type: none">• Rapportering til kommunestyret min. to ganger årlig + "årsrapport"• Minimumskrav til reglementets innhold• Minimumskrav til innholdet i rapportene• Krav om kvalitetssikring av reglement og av rutinene• Krav til rutiner for finansforvaltningen, herunder rutiner for avdekke avvik• Vedtak av reglement hver valgperiode• Kompetansekrav	<ul style="list-style-type: none">• Rapportering til kommunestyret min. to ganger årlig + "årsrapport"• Ugyldighetsregel og dokumentasjonsplikt	<ul style="list-style-type: none">• Minimumskrav til reglementets innhold• Minimumskrav til innholdet i rapportene• Krav om kvalitetssikring av reglement og av rutinene

Lån til egne investeringer

Egne investeringer kan fortsatt lånefinansieres

- Kun varige driftsmidler (bygninger, tomter, tekniske installasjoner etc.)
- Kommunen må eie investeringen (formell eier eller reell eier)

Ny adgang - lån til kjøp av eiendom som er organisert som AS

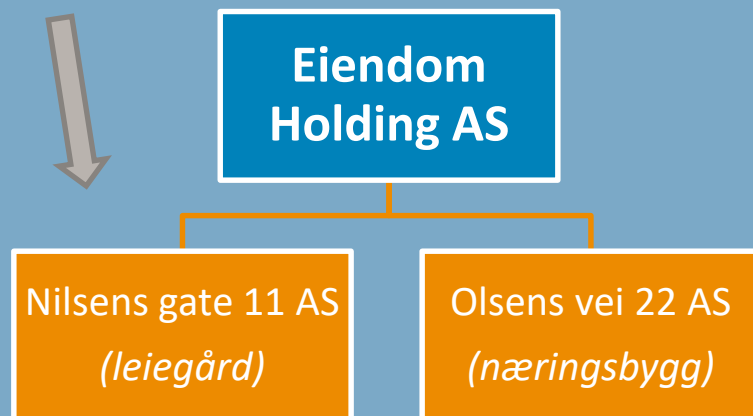
Rene ("single-purpose") eiendomsselskap

Alle andre investeringer faller utenfor låneadgangen
verdipapirer, aksjer eller andre eierandeler, egenkapitalinnskudd o.l.

Lån til kjøp av eiendom organisert som AS

Låneadgangen gjelder kjøp av datterselskaper med én eiendom som eneste innmat

Kommunen må kjøpe alle aksjene

Må være rent eiendomsselskap

- ingen annen virksomhet
- ingen andre vesentlige forpliktelser
- ingen andre ansatte enn daglig leder

Lån til andres investeringer

Kommunene kan fortsatt ikke lånefinansiere *andres* investeringer

Tilskudd til andre må finansieres over driftsbudsjettet

Men ny lov innfører unntak

- Unntaket gjelder kun i to type tilfeller
 - En rekke vilkår må være oppfylt

Lån til andres investeringer – unntak

En kommune kan lånefinansiere et tilskudd til en *annen kommunes* investering

men bare på områder hvor kommunene har et lovpålagt ansvar

En kommune kan lånefinansiere et tilskudd til *eget selskaps* investering

men bare på områder hvor kommunene har et lovpålagt ansvar

Tilskudd til eget selskap

- investeringen må være et varig driftsmiddel og eies av selskapet
- kommunen må ha bestemmende innflytelse, alene eller sammen med andre kommuner/fylkeskom
- beløpsbegrensning

Avdrag på lån

- **Ny metode for beregning av minimumsavdraget**
 - bedre samsvar mellom årlig kapitalslit og årlig nedbetaling

$$\text{Minimumsavdraget} = \text{Sum avskrivninger} \times \frac{\text{Rest lånegjeld}}{\text{Sum bokført verdi varige driftsmidler}}$$

- En god del kommuner får **økt** minimumsavdrag
- En god del må skape rom for økte avdrag

Garantier

- Fortsatt forbud mot å stille visse type garantier
 - garantier for næringsvirksomhet
 - garantier som innebærer vesentlig økonomisk risiko
- Garantivedtak skal fortsatt godkjennes
 - garantier for små beløp trenger ikke godkjenning
- EØS-reglene om offentlig støtte

Garantier for små beløp er unntatt godkjenning

Terskelen for små beløp er foreslått endret

Innbyggertall	Beløpsgrense (mill kr)
Under 3000	0,8
3000 til 10000	2,0
10000 til 30000	4,0
30000 til 100000	7,0
Over 100000	10,0

Forslag til nye krav om innholdet i garantivedtak

Et vedtak om å stille garanti skal alltid angi

- a) hvem garantien er stilt for og hvilket formål garantien gjelder
- b) hvilken type garanti som stilles
- c) hva som er det maksimale beløpet som kommunen eller fylkeskommunen garanterer for og hvordan det maksimale beløpet eventuelt reduseres i garantiperioden
- d) hvilket tidspunkt garantien gjelder fra og hvilket tidspunkt garantien opphører
- e) hvilke rettigheter kommunen eller fylkeskommunen eventuelt sikrer seg for å kunne dekke et tap ved innfrielse av garantien
- f) om vedtaket må godkjennes av departementet etter kommuneloven § 14-19 første ledd for at vedtaket skal bli gyldig, eller om vedtaket er unntatt fra kravet om godkjenning etter kommuneloven § 14-19 andre ledd.

ROBEK

Grunnlagene for innmelding i ROBEK er utvidet

- Budsjettering med merforbruk
- Inndekning over flere enn to år
- Akkumulert merforbruk over 3 prosent
- Vedtak er ikke fattet innen fristen

Adgang til å **la være** å melde en kommune inn i ROBEK

Lånegodkjenning = samlet øvre ramme + vilkår for bruk

ROBEK-kommuner skal vedta en tiltaksplan

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Selvkostforskriften (1)

- Er på høring, frist 9. august
- I hovedsak videreføres anbefalingene i rundskrivet
- Forskriftsregler kun om samlet selvkost på et gebyr/tjenesteområde
 - Beregningsregler
 - Praktiseringsregler (feil, over/underskudd)
 - Ikke regler om utmåling i enkeltsaker etc.
- Gjelder kun der gebyrene er hjemlet i lov/forskrift og selvkost er maks-taket

Selvkostforskriften (2)

- Bygger på de kjente/etablerte prinsippene
 - Gjennomførte transaksjoner og historisk kost
 - Kapitalkostnader over levetiden
 - Kalkulatoriske renter (uavhengig av finansieringsform)
- Selvkost omfatter kun direkte eller indirekte produksjonskostnader
 - Direkte kostnader – ressursinnsats for å yte selvkosttjenesten
 - Indirekte kostnader – stab/støtte/fellesfunksjoner/kontrollfunksjoner som utfyller eller understøtter selvkosttjenesten (politiske organer og selskapsorganer utenfor)
 - Kostnader som uansett påløper tas ikke med
- Kapitalkostnader i hovedsak som i dag

Selvkostforskriften (3)

- Feil
 - skal rettes opp når gebyrene har vært for høye (tilbakeføring)
 - skal ikke rettes opp når gebyrene har vært for lave (kommunens tap)
- Over- og underskudd
 - femårsregelen videreføres
 - eks. et overskudd må brukes til å redusere gebyrgrunnet innen fem år
 - underskudd kan som i dag fremføres utover fem år, for å unngå at dagens brukere betaler for fremtidig bruk
 - underskudd på byggesak, eierseksjon og matrikkel kan ikke fremføres
 - nye gebyrbetalere skal ikke "lide" for at tidligere gebyrbetalere betalte for lite
- Dokumentasjonskrav

Hva handler økonomibestemmelsene om?

Regler om økonomisk planlegging og styring

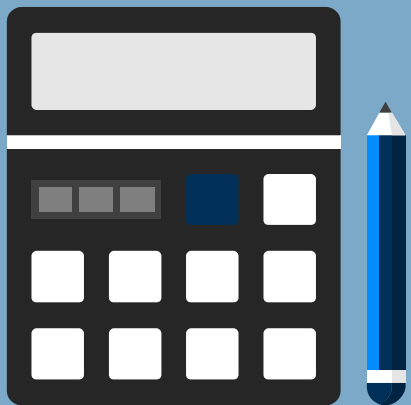
- Lokalpolitisk styrt utvikling av kommunen
- Åpenhet om og kontroll med ressursbruken

Regler som begrenser mulige økonomiske disposisjoner

- "Handlingsregler" for en forsvarlig økonomiforvaltning
- Ivareta kommunens økonomiske handlingsevne

Skillet mellom drift og investering - § 14-9

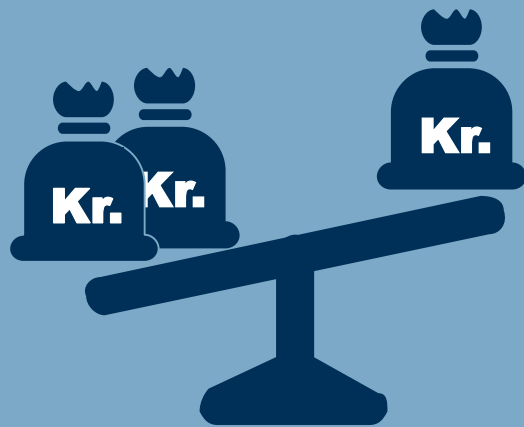
Ny lov presiserer de tradisjonelle prinsippene

- Driften kan bare finansieres av løpende inntekter
- Lån og salg av formue bare til (egne) investeringer

Enkelte unntak

- Tilskudd til andres investeringer (flere vilkår)

Budsjettbalanse og inndekning av merforbruk

- Det skal fortsatt budsjetteres med balanse
- Merforbruk i regnskapet skal fortsatt dekkes inn
- Tidsfristene for inndekningen er videreført
 - Innen 2 år utenfor ROBEK, flere enn 2 år innenfor ROBEK
- Men - inndekning kan ikke lenger utsettes hvis kommunen har midler på disposisjonsfond
 - Midler på disposisjonsfond skal brukes til å dekke inn merforbruk det året merforbruket oppsto (reguleres i forskrift)